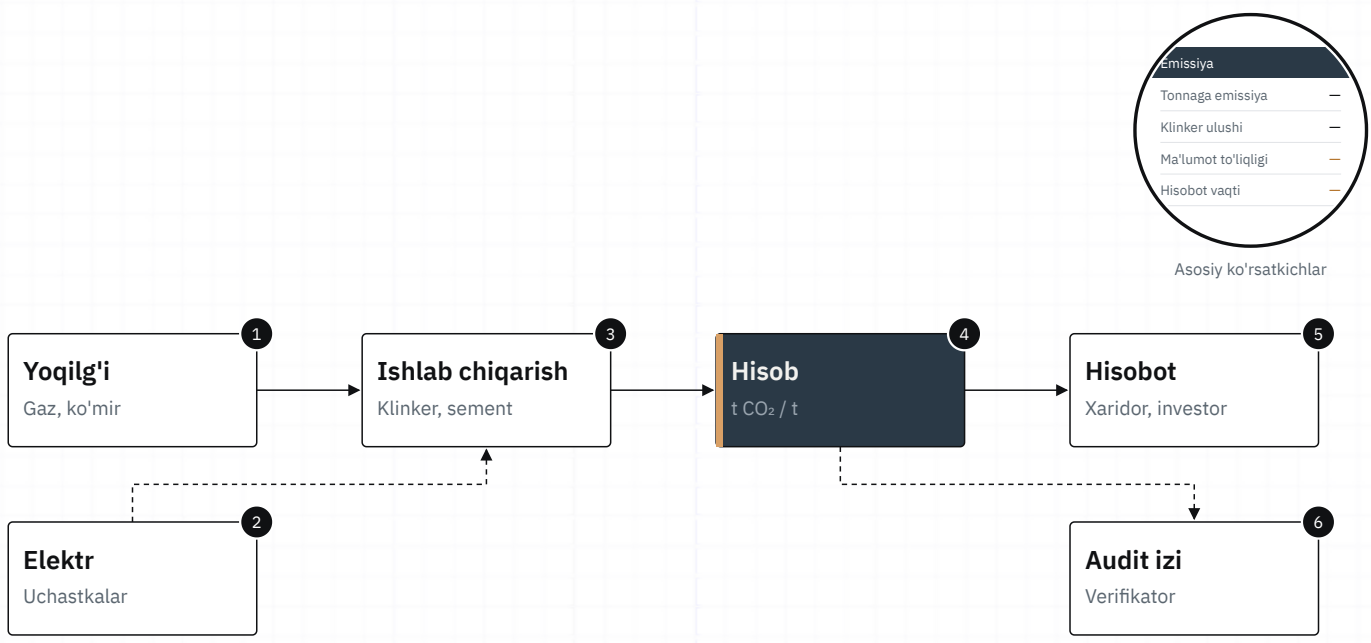

Qurilish materiallari · Tarmoq hujjati

Uglerod va emissiya hisobi

Yevropa chegarasida uglerod narxi joriy qilindi. Eksportchi zavod uchun emissiyani o'lchash va hisobot berish yangi talabga aylanmoqda.

Seriya	Hujjat	Til	Holat
Emissiya · MRV	QM-09	O'zbekcha	Noyabr 2026

01 — Bir qarashda

Uglerod endi hisob-fakturada.

2026-yil 1-yanvardan Yevropa Ittifoqining CBAM mexanizmi definitiv bosqichga o'tdi: sement importchilari mahsulotdagi emissiya uchun sertifikat sotib oladi. O'zbekistonda sement sohasi bo'yicha birinchi tizimli emissiya baholashi 2026-yil aprelda taqdim etilgan.

Bu hujjatda

- Sohada nima ma'lum
- Muammo qayerda
- Yechim arxitekturasi
- Joriy qilish va o'lchash
- O'z-o'zini tekshirish

01.01.2026

CBAM definitiv bosqichi boshlangan sana.[1]

01.02.2027

2026-yil importi uchun CBAM sertifikatlari savdosi boshlanadi.[1]

≈1,1 mln t

2025-yil 9 oyida O'zbekiston sement eksporti; asosiy xaridor — Qirg'iziston.[3]

> Bugun Yevropaga sotmasangiz ham, raqam so'raladi.

Bosh direktor
Eksport va investorlar.

Ekolog
Hisobot va normalar.

Bosh energetik
Yoqilg'i sarfi.

Eksport bo'limi
Xaridor talablari.

02 — Sohada nima ma'lum

Dunyoda va O'zbekistonda nima ma'lum

Rasmiy talablar va sanoat nashrlari.

Fakt	Kim aytgan yoki qayerda
CBAM 01.01.2026 dan definitiv bosqichda; importchilar mahsulotdagi emissiya uchun sertifikat sotib olib topshiradi; sement CBAM ro'yxatida.[1]	PwC, CMS
2026-yil importi uchun sertifikatlar 01.02.2027 dan sotiladi; deklaratsiyalar yillik.[1]	PwC, CMS
O'zbekiston sement sohasi bo'yicha birinchi tizimli issiqxona gazlari baholashini 2026-yil aprelda taqdim etgan.[2]	Global Cement
2025-yil 9 oyida sement eksporti taxminan 1,1 mln t, $44,4 mln; asosiy xaridor — Qirg'iziston.[3]	kun.uz (statistika)

Bu raqamlarni qanday o'qish kerak

Bugun O'zbekiston sementi Yevropaga deyarli bormaydi, shuning uchun CBAM to'g'ridan ta'sir qilmaydi. Lekin investorlar, xalqaro moliya institutlari va kelajakdagi eksport bozorlari bir xil raqamni so'raydi.

03 — Muammo

Emissiyani nega hisoblab bo'lmaydi

Emissiya yoqilg'i, xomashyo va klinker ulushidan hisoblanadi. Bu ma'lumotlar ko'pincha tarqoq.

Yoqilg'i umumiy

Pech bo'yicha yoqilg'i sarfi alohida yo'q.

Klinker ulushi

Sement markalari bo'yicha klinker ulushi hisoblanmaydi.

Elektr

Bilvosita emissiya uchun elektr sarfi bo'linmaydi.

Hisobot qo'lda

Yillik hisobot Excel'da bir martalik tuziladi.

Yo'qotishni zavodning o'z raqamlari bilan hisoblash

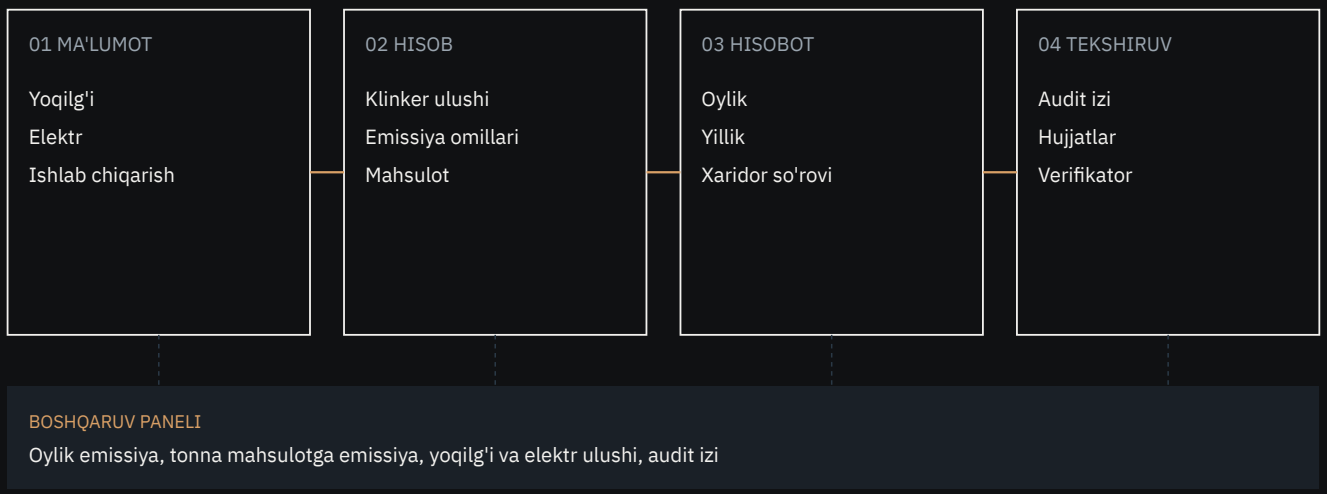
Eksport imkoniyati	`talab qilingan hisobot yo'qligi sababli yo'qotilgan shartnomalar`
Sertifikat xarajati	`emissiya × sertifikat narxi (importchi tomonida)`
Standart qiymat	`haqiqiy o'rniga standart qiymat ishlatilsa farq`
Hisobot vaqti	`kunlar × mutaxassis narxi`

Formulalar namunaviy. Aniq qiymatlar har bir zavodda audit vaqtida o'lchanadi.

04 — Yechim

Yoqilg'idan hisobotgacha

MEENTAKA yoqilg'i, elektr, ishlab chiqarish va klinker ma'lumotini yig'adi va emissiya hisobini avtomatik yuritadi. Tekshiruvni akkreditatsiyalangan tashkilot o'tkazadi.

Modul	Vazifasi	Holati
Yoqilg'i va elektr ma'lumoti	Hisoblagichlardan	◐ Muhandislik imkoniyati
Emissiya hisobi	Omillar bo'yicha	○ Ishlab chiqilmoqda
Hisobot va audit izi	Xaridor va verifikator uchun	○ Ishlab chiqilmoqda
1C integratsiyasi	Ishlab chiqarish hajmi	● Tijoriy mavjud

Tijoriy mavjud: tayyor modul, sozlash orqali joriy qilinadi. Muhandislik imkoniyati: zavod uskunasiga moslab loyihalanadi. Ishlab chiqilmoqda: mahsulot hali tayyor emas, pilot sifatida taklif qilinadi.

05 — Joriy qilish

Avval o'lchash, keyin kengaytirish

BOSQICH 1

Ma'lumot auditi

Qaysi ma'lumot bor.

Natija: bo'shliqlar xaritasi.

BOSQICH 2

Bazaviy hisob

Bir yil ma'lumot asosida.

Natija: tonnaga emissiya.

BOSQICH 3

Avtomat hisob

Oylik yangilanish.

Natija: uzluksiz raqam.

BOSQICH 4

Obuna

Hisobot xizmati.

Natija: trend.

06 — Natija qanday o'lchanadi

Ko'rsatkich	Qanday o'lchanadi	Manba
Tonnaga emissiya	t CO_2 / t mahsulot	Tizim
Klinker ulushi	Marka bo'yicha	Laboratoriya
Ma'lumot to'liqligi	Ulush	Tizim
Hisobot vaqti	Kun	Tizim

Zavod tomonidan kerak

- Ekolog yoki mas'ul shaxs
- Yoqilg'i va elektr hisoblari
- Ishlab chiqarish hisoboti
- Laboratoriya ma'lumotlari

Va'da qilinmaydi

- Auditsiz aniq muddat va narx
- Birja qoidalari va davlat qarorlari
- Zavod uskunalarini ta'mirlash
- O'lchanmagan natija yoki tejash
- Verifikatsiya va sertifikatlash
- CBAM bo'yicha huquqiy maslahat

07 — O'z-o'zini tekshirish

Emissiyangiz hisoblanadimi

Uchtadan ortiq "yo'q" javobi bo'lsa, bu yo'nalishda ishni o'lchashdan boshlash tavsiya etiladi.

01	Pech bo'yicha yoqilg'i sarfi ma'lummi?	ha · yo'q
02	Klinker ulushi marka bo'yicha hisoblanadimi?	ha · yo'q
03	Elektr sarfi bo'linganmi?	ha · yo'q
04	Tonnaga emissiya raqami bormi?	ha · yo'q
05	Hisobot oylik yangilanadimi?	ha · yo'q
06	Xaridor so'rasa, necha kunda javob berasiz?	ha · yo'q
07	Hisob uchun manba hujjatlar saqlanadimi?	ha · yo'q
08	Xalqaro moliya institutlari raqam so'raganmi?	ha · yo'q
09	Muqobil yoqilg'i ulushi hisoblanadimi?	ha · yo'q
10	Mas'ul shaxs bormi?	ha · yo'q

Keyingi qadam

Emissiya auditi

Mavjud ma'lumotlarni ko'rib chiqib, tonnaga emissiyani qanday hisoblash mumkinligini ko'rsatamiz.

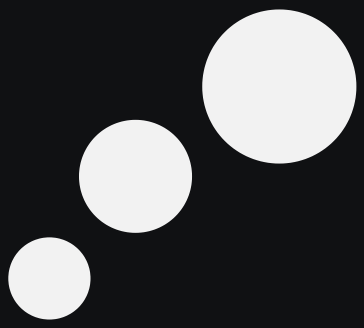
- Bo'shliqlar xaritasi
- Bazaviy hisob rejasi
- Joriy qilish to'lovi va oylik obuna

meentaka.uz · info@meentaka.uz · +998 99 321 47 77

Manbalar

1. PwC: «CBAM in focus: preparing for the definitive regime»; CMS: «EU CBAM: what's new». 2026.
2. Global Cement: «Update on Central Asia: June 2026». globalcement.com.
3. «Uzbekistan's cement exports surge, Kyrgyzstan emerges as main buyer». kun.uz, 13.11.2025.

Hujjat 2026-yil noyabr holatiga ochiq manbalar asosida tayyorlangan. Kompaniyalar, uyushmalar va xalqaro tashkilotlar ma'lumotlari manbada qanday berilgan bo'lsa, shunday keltirilgan va ularga havola qilingan. Hujjat huquqiy yoki moliyaviy maslahat hisoblanmaydi; qaror qabul qilishdan oldin rasmiy matnlarni lex.uz va soliq.uz da tekshiring.

MEENTAKA

Nashr etuvchi
© 2026 MEENTAKA. «The Endurance Industrial Technologies» MChJ

Hujjat raqami
MT-QM-09-UZ · 11.2026

Seriya
Qurilish materiallari · 09